

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 73/2024 van 26 juli 2024

Betreft: ontwerp van koninklijk besluit *tot uitvoering van artikel 85/1, § 4, van de wet van 4 april betreffende de verzekeringen* (CO-A-2024-192)

Trefwoorden: verzekeringsovereenkomsten - opzegging - voorspelbaarheid van de norm

Vertaling

Inleiding

De aanvrager heeft het advies van de Autoriteit gevraagd met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit *tot uitvoering van artikel 85/1, § 4, van de wet van 4 april betreffende de verzekeringen* (hierna "het ontwerp").

Op grond van artikel 85/1 van de bovengenoemde wet kan een verzekeringnemer die een overeenkomst wil opzeggen om een overeenkomst te sluiten met een nieuwe verzekeraar, de nieuwe verzekeraar (of, in voorkomend geval, de verzekeringstussenpersoon) vragen om voor zijn rekening de nodige formele stappen te zetten om het opzeggingsrecht uit te oefenen.

Wat de verwerking van persoonsgegevens betreft, beperkt het ontwerp zich tot het preciseren van de gegevens die in dit verband door de verzekeringnemer worden meegedeeld.

De Autoriteit doet een aantal suggesties om het ontwerp te verbeteren om de voorspelbaarheid te vergroten, waaronder het schrappen van het woord "minstens" uit de opsomming van verwerkte gegevens en het verduidelijken van de aanwijzing van de betrokken verzekeringstussenpersoon.

Voor een volledige lijst van de opmerkingen, zie de conclusies (dispositief, p. 6).

De Autorisatie- en Adviesdienst van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"), aanwezig: de dames Cédrine Morlière en Nathalie Ragheno, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye en Bart Preneel;

Voor normatieve teksten die uitgaan van de federale overheid, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zijn de adviezen in principe zowel in het Nederlands als in het Frans beschikbaar op de website van de Autoriteit. De 'Originele versie' is de versie die collegiaal gevalideerd werd. De vertaaldienst van de Autoriteit stelt op basis hiervan de 'Vertaling' op.

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 43 van het Reglement van interne orde volgens hetwelk de beslissingen van de Autorisatie- en Adviesdienst bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van de heer Pierre-Yves Dermagne, vice-eersteminister en minister van Economie en Werk, ontvangen op 29 mei 2024;

Brengt op 26 juli 2024, het volgende advies uit:

ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Artikel 85/1 werd ingevoegd in de wet van 4 april 2014 *betreffende de verzekeringen* (hierna de "wet betreffende de verzekeringen") bij artikel 4 van de wet van 9 oktober 2023 *tot vereenvoudiging van de opzeggingsregels voor verzekeringsovereenkomsten*. Krachtens het bovengenoemde artikel 85/1 kunnen bepaalde verzekeringsovereenkomsten¹ door de verzekeringnemer worden opgezegd aan het einde van één jaar na de aanvang van de verzekeringsovereenkomst, zonder kosten of boeten. Het derde lid van dit artikel bepaalt ook dat een verzekeringnemer die een overeenkomst wil opzeggen om een overeenkomst te sluiten met een nieuwe verzekeraar, de nieuwe verzekeraar of, in voorkomend geval, een verzekeringstussenpersoon kan vragen om voor zijn rekening de nodige formele stappen te zetten om het opzeggingsrecht uit te oefenen. Het tweede lid van artikel 85/1, § 3, bepaalt dat het verzoek van de verzekeringnemer niet kan worden geweigerd. Artikel 85/1, vierde lid, geeft de Koning de bevoegdheid om bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de nadere regels en de toepassingsvoorwaarden van dit artikel 85/1 te bepalen.

¹ Het gaat om stilzwijgend verlengbare verzekeringsovereenkomsten die behoren tot de bedrijfstakken uit de groep activiteiten "niet-leven" en die betrekking hebben op de consumenten in de zin van artikel I.1, 2° van het Wetboek van economisch recht.

2. In deze context beoogt het ontwerp uitvoering te geven aan artikel 85/1, §4, zoals de titel aangeeft. Wat de verwerking van persoonsgegevens betreft, beperkt het ontwerp zich tot het preciseren van de persoonsgegevens die door de verzekeringnemer aan de nieuwe verzekeraar of, indien van toepassing, aan de verzekeringstussenpersoon zullen worden meegedeeld, zodat de nodige formaliteiten kunnen worden vervuld voor het uitoefenen van het opzeggingsrecht door de verzekeringnemer.

I. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

3. **Rechtsgrond:** Aangezien het ontwerp is gebaseerd op artikel 85/1, § 4, van de wet betreffende de verzekeringen, is deze bepaling in de overwegingen van het ontwerp opgenomen. Er moet echter worden opgemerkt dat het ontwerp ook is gebaseerd op een ander artikel van de genoemde wet² dat niet in de overwegingen van het ontwerp wordt genoemd: namelijk het nieuwe artikel 85/2 van de genoemde wet³, dat de Koning de bevoegdheid geeft om te "*voorzien in de verwerking van persoonsgegevens*" "*in het kader van de delegatie bepaald in artikel 85/1, § 4*". **Deze bepaling** moet derhalve worden **toegevoegd aan de overwegingen van het ontwerp**, zodat de rechtsgrond voor de mededeling van de gegevens in het kader van het ontwerp volledig wordt weergegeven.
4. De Autoriteit neemt deze gelegenheid te baat om erop te wijzen dat het gebruik van het werkwoord "voorzien in" in het nieuwe artikel 85/2 van de wet betreffende de verzekeringen niet passend is voor zover het zou kunnen worden geïnterpreteerd als het verlenen van de bevoegdheid aan de Koning om de essentiële elementen van gegevensverwerking te bepalen. Een delegatie aan de Koning "*is niet in strijd met het wettigheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever zijn*

² Zoals blijkt uit het formulier bij de adviesaanvraag.

³ Artikel dat is ingevoegd in de wet betreffende de verzekeringen bij de wet van 3 mei 2024 houdende diverse bepalingen in verband met de economie (I) en dat als volgt luidt:

"In het kader van de delegatie bepaald in artikel 85/1, § 4, kan de Koning voorzien in de verwerking van persoonsgegevens, voor zover is voldaan aan de volgende voorwaarden:

1° de categorie van personen van wie de persoonsgegevens het voorwerp van een verwerking mogen uitmaken, zijn de verzekeringnemer, de huidige verzekeraar of de verzekeringstussenpersoon die, als lasthebber van één of meer verzekeringsondernemingen, het recht heeft om in naam en voor rekening van die verzekeringsonderneming de verzekeringsovereenkomst te beheren;

2° de verwerkte persoonsgegevens zijn de identificatiegegevens van de verzekeringnemer, de huidige verzekeraar, de verzekeringstussenpersoon die, als lasthebber van één of meer verzekeringsondernemingen, het recht heeft om in naam en voor rekening van die verzekeringsonderneming de verzekeringsovereenkomst te beheren, alsook het polisnummer van de op te zeggen verzekeringsovereenkomst en alle door de verzekeringnemer verstrekte informatie die nodig is voor de opzegging van de verzekeringsovereenkomst;

3° het doel van de verwerking van de persoonsgegevens is de nieuwe verzekeraar en/of, in voorkomend geval, de verzekeringstussenpersoon, in staat te stellen om voor rekening van de verzekeringnemer de nodige formele stappen te zetten om de verzekeringsovereenkomst op te zeggen zoals bedoeld in de artikelen 85 en 85/1;

4° de categorie van personen die toegang hebben tot de persoonsgegevens zijn de huidige verzekeraar van de verzekeringnemer, de nieuwe verzekeraar en/of, in voorkomend geval, de verzekeringstussenpersoon;

5° de maximumtermijn voor het bewaren van de persoonsgegevens bedraagt tien jaar."

vastgesteld."⁴ De Autoriteit begrijpt dat het de bedoeling van artikel 85/2 van de wet betreffende de verzekeringen is om de essentiële elementen van de beoogde gegevensmededeling (d.w.z. de categorieën van betrokkenen, de (categorieën van) persoonsgegevens, het doel van de verwerking, de categorieën van ontvangers en de bewaartermijn) vast te leggen in een norm met rang van wet. Zij is evenwel van oordeel dat het gebruik van het werkwoord "voorzien in" aanleiding kan geven tot onduidelijkheid over de reikwijdte van de aan de Koning verleende delegatie betreffende de omschrijving van de essentiële elementen van de gegevensverwerking waarop het ontwerp betrekking heeft. Daarom wordt voorgesteld om in voorkomend geval in artikel 85/2 van de wet betreffende de verzekeringen het werkwoord "voorzien in" te vervangen door "preciseren", om elke dubbelzinnigheid op dit punt te vermijden.

5. **Doeleinde:** Het met de mededeling van de gegevens nagestreefde doel in het kader van het ontwerp wordt duidelijk omschreven in de artikelen 85/1 en 85/2 van de wet *betreffende de verzekeringen* en in artikel 1 van het ontwerp: namelijk de nieuwe verzekeraar in staat stellen de nodige formaliteiten te vervullen om de verzekeringsovereenkomst op te zeggen namens de verzekeringnemer die deze opzegging wenst met het oog op het afsluiten van een overeenkomst met de nieuwe verzekeraar. Een dergelijk doeleinde kan worden beschouwd als welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd in de zin van artikel 5.1.b) van de AVG.
6. **Beginsel van minimale gegevensverwerking:** Het beginsel van minimale gegevensverwerking vastgelegd in artikel 5.1. c) van de AVG houdt in dat alleen gegevens mogen worden verwerkt die ter zake dienend zijn, toereikend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor het doel waarvoor ze worden verwerkt.
7. Artikel 2 van het ontwerp bepaalt dat de verzekeringnemer de nieuwe verzekeraar (of, in voorkomend geval, de verzekeringstussenpersoon) "*minstens*" de volgende gegevens meedeelt:

«1° de naam, voornaam en het adres van de verzekeringnemer;

2° de identificatie van de huidige verzekeraar of van de verzekeringstussenpersoon die, als lasthebber van één of meer verzekeringsondernemingen, het recht heeft om in naam en voor rekening van die verzekeringsonderneming de verzekeringsovereenkomst te beheren,^[5] met inbegrip van het ondernemingsnummer;

3° het polisnummer van de op te zeggen overeenkomst en de respectievelijke waarborgen;

4° de datum van aanvang van de verzekeringsovereenkomst en de datum van de jaarlijkse vervaldatum van de op te zeggen overeenkomst. »

⁴ Zie eveneens Grondwettelijk Hof, arrest nr. 29/2010 van 18 maart 2010, punt B.16.1; arrest nr. 39/2013 van 14 maart 2013, punt B.8.1; arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015, punt B.36.2; arrest nr. 107/2015 van 16 juli 2015, punt B.7; arrest nr. 108/2017 van 5 oktober 2017, punt B.6.4; arrest nr. 29/2010 van 15 maart 2018, punt B.13.1; arrest nr. 86/2018 van 5 juli 2018, punt B.7.2; advies van de Raad van State nr. 63.202/2 van 26 april, punt 2.2.

⁵ [voetnoot is niet van toepassing op de vertaalde Nederlandse versie van dit advies]

8. Het gebruik van het woord "minstens" impliceert dat andere dan de in het ontwerp genoemde gegevens door de verzekeringnemer aan de nieuwe verzekeraar (of, in voorkomend geval, aan de verzekeringstussenpersoon) moeten worden meegedeeld, wat niet in overeenstemming is met het beginsel van minimale gegevensverwerking⁶ en het beginsel van voorspelbaarheid⁷. Het zou daarom passend zijn het woord "*minstens*" te schrappen of, in ieder geval, als alternatief, te preciseren dat de opsomming van de gegevens in artikel 2 van het ontwerp valt "*binnen de grenzen van de categorieën van gegevens bepaald door de artikelen 85/1 en 85/2 van de wet betreffende de verzekeringen*". In dit laatste geval leidt artikel 2 tot onzekerheid over de precieze gegevens die door de verzekeringnemer aan de nieuwe verzekeraar moeten worden doorgegeven opdat deze de formaliteiten zou kunnen vervullen die nodig zijn om het opzeggingsrecht uit te oefenen. Het komt er in zekere zin op neer dat de nieuwe verzekeraar het bewijs moet leveren dat de niet in artikel 2 van het voorontwerp genoemde gegevens die hij aan de verzekeringnemer zou vragen, worden verstrekt overeenkomstig de aan de Koning verleende delegatie. Dit lijkt geen goed gebruik te zijn van de delegatie die aan de Koning is verleend.
9. Met betrekking tot het adres van de verzekeringnemer (bedoeld in 1°) wordt aanbevolen te **vermelden welk adres wordt bedoeld** om de voorspelbaarheid van het ontwerp te versterken: voor zover de verzekeringnemer in geen geval kan worden verplicht om elektronisch te communiceren, is dit het postadres en/of het e-mailadres, afhankelijk van het door de verzekeringnemer gekozen communicatiewijze?
10. Wat de identificatiegegevens van de verzekeringstussenpersoon betreft, is de Autoriteit van mening dat de zinsnede "*verzekeringstussenpersoon die, als lasthebber van één of meer verzekeringsondernemingen, het recht heeft om in naam en voor rekening van die verzekeringsonderneming de verzekeringsovereenkomst te beheren*" een bron van dubbelzinnigheid kan zijn met betrekking tot de verzekeringstussenpersonen aan wie een verzekeringnemer zoals bedoeld in het ontwerp, kan vragen om namens hem de nodige formele stappen te zetten om zijn opzeggingsrecht uit te oefenen. Indien het de bedoeling van de wetgever is om te verwijzen naar alle tussenpersonen die onder de wet van 4 april 2014 *betreffende de verzekeringen*⁸ ⁹ vallen, zou het beter zijn om rechtstreeks te verwijzen naar de categorieën van

⁶ Volgens hetwelk enkel de gegevens mogen worden verwerkt die toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt (art. 5.1.c) van de AVG).

⁷ Volgens hetwelk de persoonsgegevens die noodzakelijk zijn om het door een gegevensverwerking nagestreefd doel te bereiken, uitputtend in het ontwerp moeten worden opgesomd.

⁸ Dit lijkt het geval te zijn, zoals blijkt uit het advies van de Commissie voor Verzekeringen van 9 februari 2024 over het ontwerp en het advies van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) van 26 maart 2024, ook over het ontwerp, die bij de adviesaanvraag zijn gevoegd.

⁹ Artikel 5 van de wet van 4 april 2014 *betreffende de verzekeringen* definieert wat moet worden verstaan onder "verzekeringstussenpersoon" en de verschillende categorieën van verzekeringstussenpersonen:

tussenpersonen opgesomd in artikel 5, 20°, 21°/1, 21°/3, 21°/5, 21°/9 van de voornoemde wet. Zoals het ontwerp is geformuleerd, kan het ontwerp zo worden uitgelegd dat het geen betrekking heeft op verzekeringsmakelaars of verzekeringssubagenten. Het verdient bijgevolg **aanbeveling dit punt te verduidelijken** en ervoor te zorgen dat de aanwijzing van de verzekeringstussenpersoon bedoeld in artikel 2, 2° van het ontwerp zodanig wordt geformuleerd dat zij volledig overeenkomt met de bedoeling van de aanvrager.

11. De andere gegevens die krachtens artikel 2 van het ontwerp zullen worden meegedeeld, behoeven geen commentaar¹⁰.

OM DEZE REDENEN, de Autoriteit

acht het raadzaam om:

- de verwijzing naar artikel 85/2 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen in het ontwerp toe te voegen (punt 3);
- het woord "minstens" in artikel 2 van het ontwerp te schrappen, of in ieder geval te preciseren dat de opsomming van de gegevens in artikel 2 van het ontwerp valt "binnen de grenzen van de categorieën van gegevens bepaald door de artikelen 85/1 en 85/2 van de wet betreffende de verzekeringen" (punt 8);
- te preciseren welk(e) adres(sen) worden bedoeld in artikel 2, 1° van het ontwerp (punt 9);
- artikel 2, 2° van het ontwerp te verduidelijken met betrekking tot de aanwijzing van de "verzekeringstussenpersoon" naar wie wordt verwezen (punt 10).

« 20° "verzekeringstussenpersoon": elke rechtspersoon of elke natuurlijke persoon werkzaam als zelfstandige in de zin van de sociale wetgeving die geen verzekerings- of herverzekeringsonderneming en geen nevenverzekeringstussenpersoon is, en die, tegen vergoeding, toegang heeft tot het verzekeringsdistributiebedrijf of het verzekeringsdistributiebedrijf uitoefent. » ;

« 21°/1 "verzekeringsmakelaar": de tussenpersoon die verzekeringsnemers en verzekeringsondernemingen met elkaar in contact brengt, zonder in de keuze van verzekeringsonderneming(en) gebonden te zijn. » ;

« 21°/3 "verzekeringsagent": de tussenpersoon die, uit hoofde van een of meer overeenkomsten of volmachten, het verzekeringsdistributiebedrijf uitoefent in naam en voor rekening van een of meer verzekeringsondernemingen. » ;

« 21°/5 "verzekeringssubagent": de verzekeringstussenpersoon, andere dan deze bedoeld in de punten 21°/1° en 21°/3°, die zijn verzekeringsdistributiewerkzaamheden uitvoert onder de volledige en onvoorwaardelijke verantwoordelijkheid van een enkele verzekeringsmakelaar of verzekeringsagent die België als lidstaat van herkomst heeft. » ;

« 21°/9 "gevolmachtigde onderschrijver": de verzekeringstussenpersoon die, als lasthebber van een of meer verzekeringsondernemingen, bevoegd is om de dekking van risico's te accepteren, en verzekeringsovereenkomsten te sluiten en te beheren, in naam en voor rekening van die verzekeringsondernemingen. »

¹⁰ Wat betreft de aanvangsdatum van de overeenkomst en de jaarlijkse vervaldatum van de op te zeggen overeenkomst (bedoeld in 4°), zijn deze gegevens noodzakelijk en relevant voor de controle van het verstrijken van de termijn van één jaar na afloop waarvan de verzekeringnemer de betrokken verzekeringsovereenkomst zonder kosten of sancties kan beëindigen overeenkomstig artikel 85/1, § 2 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen.

Voor de Autorisatie- en Adviesdienst,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur